Slim Watermanagement

IJsselmeergebied - Watertekort

Legenda

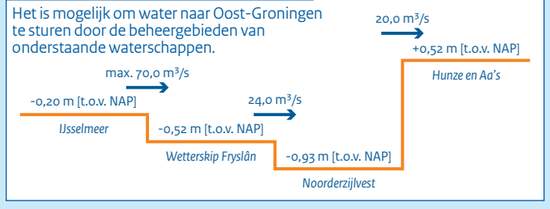
- Hoofdwateren
- Regionale wateren
- (Keer-) en schutsluis
- Stuw
- Gemaal
- Spuiwerk
- Sifon
- Uitwisselpunt
- Meetpunt
- Regionaal object / primaire kering
- Natuurrivier
- Vaarweg
- Industrie
- Waterinname t.b.v. drinkwaterbereiding
- RWZI
- Aanvoergebied

slim water management

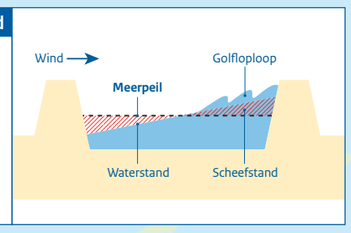
Zomerstreefpeilen Noord-Nederland

Het is mogelijk om water naar Oost-Groningen te sturen door de beheergebieden van onderstaande waterschappen.

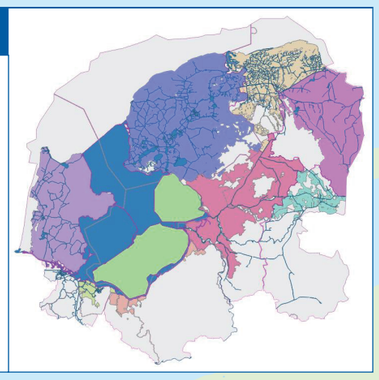
Meerpeil vs. waterstand

In deze infograpic spreken we vaak over het meerpeil. Dit is de ruimtelijk gemiddelde waterstand. Het plaatje hiernaast geeft goed weer waarom de waterstanden niet al te hoog mogen zijn. Door scheefstand kan de golfoploop flink toenemen.

Waterverdeling regio IJsselmeergebied

Alle aanvoergebieden met zoet water uit het IJsselmeergebied, inclusief het IJsselmeergebied zelf. Het Amsterdam-Rijnkanaal valt niet binnen de regio IJsselmeergebied, maar water uit het IJsselmeergebied wordt wel gebruikt voor doorspoeling, via de route vanuit Waterschap Amstel, Gooi en Vecht.

Schutbeperkingen

Door het schutten van schepen bij de Lorentzsluizen en de Stevinsluizen verzilt het IJsselmeer. Tijdens watertekort kan dit leiden tot problemen en kunnen er schutbeperkingen worden ingevoerd.

Waterkwaliteit zoutindringing

Er wordt doorgespoeld richting zee via Harlingen, het Eemskanaal en Den Helder. Dit is nodig om verzilting tegen te gaan en ten behoeve van de waterkwaliteit.

Afsluitdijk

Minimale doorspoeling Afsluitdijk is 70 m³/s. In tijden van droogte kan dit verlaagd worden tot 40 m³/s.

Verdamping

De watervoorraad wordt sterk bepaald door de verdamping. De verdamping kan (op warme dagen) over de waterschijf zo'n 1 à 2 cm per dag zijn.

Zoutmetingen

Verzilting is tijdens watertekort een probleem in het IJsselmeer. Daarom worden op verschillende plekken in het IJsselmeer en Markermeer zoutwaardes gemeten.

Gemiddeld meerpeil

Gemiddeld meerpeil wordt bepaald door een weging van verschillende peilmetingen in het IJsselmeer, Markermeer en de randmeren. De uiteindelijke weging is als volgt: 0,6 x IJsselmeer + 0,37 x Markermeer + 0,03 x randmeren.

Droogte

In tijden van droogte wil het Regionaal Droogte Overleg West-Midden (RDO WM) soms extra water uit het Markermeer. Bij voldoende hoog peil op het Markermeer, is dit geen probleem. Bij opschaling van RDO Noord is het ter overweging aan RDO en/of LCW. In tijden van droogte wil RDO WM soms extra water uit het Markermeer. Dit om de zouttong op het Amsterdam-Rijnkanaal - Noordzeekanaal (ARK-NZK) tegen te gaan.

Aanvoer Noord-Nederland

Het noorden van Nederland kan ook via de Drentsche Hoofdvaart van water worden voorzien.

Aanvoer Veluwerandmeren

Aanvoer van de Veluwerandmeren ligt vast in een overeenkomst met Waterschap Zuiderzeeland en provincie Flevoland. Dit gebeurt via de Ketelsluis - Hoge Vaart - Lovink.

Aanvoer Noord-Nederland

Het noorden van Nederland kan ook via het Meppelerdiep en de Twentekanalen van water worden voorzien.

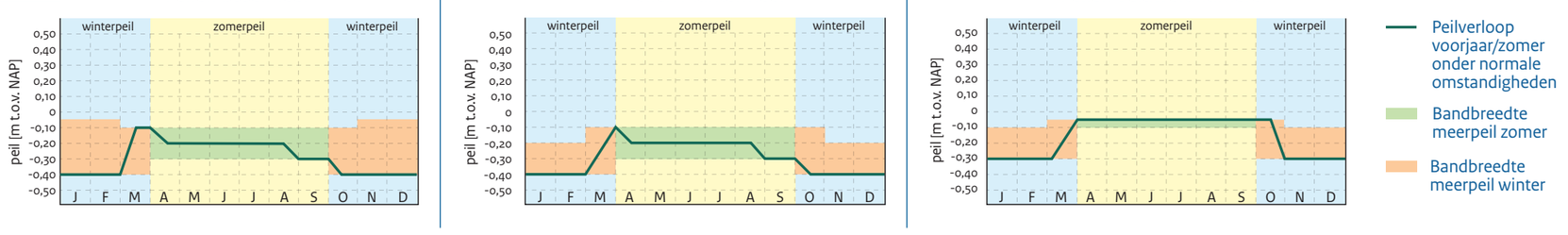
Crisisniveaus regio IJsselmeergebied

Niveau 0	Niveau 1A	Niveau 1B	Niveau 2	Niveau 3
Normale situatie	Dreigend watertekort	Dreigend watertekort	Feitelijk watertekort	Nationaal watertekort

Criteria om op te schalen

0 → 1A	Wanneer er een oplopend neerslagtekort optreedt en een dreigend watertekort te verwachten is. In de 14-daagse voorspelling zakt het peil binnen de bandbreedte van het peilbesluit (NAP -0,10 m tot NAP -0,30 m). Het Regionaal Droogte Overleg Noord (RDO Noord) kan op verzoek van één of meerdere deelnemende partners bijeengeroepen worden.
1A → 1B	Wanneer de 14-daagse voorspelling laat zien dat het peil in het IJsselmeer zakt onder NAP -0,30 m of wanneer de chlorideconcentratie in het IJsselmeer de grenswaarde van 150 mg/l bereikt. De verantwoordelijk waterbeheerder bepaalt (en idealiter het RDO gezamenlijk) het moment van opschalen.
1B → 2	In elk geval voor het IJsselmeergebied, andere regio's kunnen minder droogte ervaren, waardoor gehele landelijke opschaling niet nodig is. Andersom geldt: als landelijk wordt opgeschaald, gaat het IJsselmeergebied daarin mee. Voor een tekort in het IJsselmeergebied geldt: als de 14-daagse voorspelling laat zien dat het peil in het IJsselmeer verder zakt onder NAP -0,30 m. Het wordt moeilijk categorie 1 en 2 te blijven voorzien van water. Rijkswaterstaat Midden-Nederland bepaalt het moment van opschalen. Vanwege de omvang van het gebied zal op dat moment DG RWS eveneens landelijk opschalen naar niveau 2.
2 → 3	Regionaal wordt opgeschaald wanneer de 14-daagse voorspelling laat zien dat het peil in het IJsselmeer verder zakt richting NAP -0,40m. Het wordt moeilijk categorie 1 en 2 te blijven voorzien van water. Als de watervoorziening voor categorie 1 en 2 in gevaar komt schaalt de minister van IenW ook landelijk op naar niveau 3.

Peilen

Slim Watermanagement

Slim Watermanagement richt zich op het gezamenlijk optimaliseren van het waterbeheer. Over de beheergrenzen heen, maar binnen de bestuurlijke afspraken. Het doel is langer uitstellen en beperken van wateroverlast of watertekort. Het moment waarop regulier waterbeheer overgaat in crisismanagement is met Slim Watermanagement uit te stellen.

Door realtime data over grondwaterstanden, verdamping en rivieraanvoer te delen, kunnen waterbeheerders sneller en beter anticiperen op droogte. Door intensief samen te werken en inzicht te hebben in elkaars gegevens kunnen zij het water gericht verdelen over de gebieden waar de nood het hoogst is én water vasthouden op basis van actuele omstandigheden. Zo kan droogte effectiever worden beheerst, de schaarse zoetwatervoorraden efficiënt worden ingezet en kunnen watersystemen meer aan vóór er ernstige droogte ontstaat.

IJsselmeergebied

Het IJsselmeergebied betreft het IJsselmeer, Markermeer en de Veluwerandmeren. Tot het IJsselmeer behoren ook het Ketelmeer, Vossemeer, Zwartemeer en het Reevediep. Tot het Markermeer behoren het IJmeer, Gooimeer, Eemmeer en Nijkerkernauw. Tot de Veluwerandmeren behoren het Nuldernauw, Wolder-wijd, Veluwemeer en Drontermeer.

Het IJsselmeer is een zoetwaterbuffer, die bij droogte wordt ingezet om zoetwater voor de regio beschikbaar te houden. Met peilbeheer kan Rijkswaterstaat beter inspelen op extreem droge periodes en de behoefte aan zoetwater. Sinds 2018 geldt er een nieuw peilbesluit voor het IJsselmeergebied. Het nieuwe zomerpeil van het IJsselmeer en Markermeer fluctueert tussen NAP -0,10 m en NAP -0,30 m. Het zomerpeil van de Veluwerandmeren is NAP -0,05 m (streefpeil). Het winterpeil is niet gewijzigd. Rijkswaterstaat stuurt met spuien op een ondergrens van NAP -0,40 m in het IJsselmeer en Markermeer en NAP -0,30 m in de Veluwerandmeren.

Opschalingsniveaus

Bij watertekort gelden verschillende opschalingsniveaus (zie tabel hiernaast). Hierbinnen wordt, in lijn met Slim Watermanagement, eerst gezocht naar mogelijkheden om het beschikbare water zo optimaal mogelijk te benutten en de overgang naar crisismaatregelen uit te stellen. Verslechtert de situatie en zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk, dan kan de watervraag worden beperkt. Vaak wordt dan eerst een korting toegepast op categorie 4 van de watervraagtabellen, omdat deze binnen de verdringingsreeks de laagste prioriteit heeft

Watervraagtabellen

De watervraagtabellen zijn periodiek geactualiseerde richttabellen die inzicht geven in de verwachte maximale watervraag van de verschillende waterbeheerders in het IJsselmeergebied. De tabellen ondersteunen RDO Noord bij het beoordelen van de beschikbare waterhoeveelheid en het onderbouwd en evenwichtig verdelen van water bij watertekort. De watervraagtabellen staan in de Bestuursovereenkomst Waterverdeling regio IJsselmeergebied.

Versie: Oktober 2026. Deze Slim WM-infographic biedt algemene informatie over het waterbeheer en is niet bedoeld als advies.
De infographic geeft inzicht in de samenhang van het watersysteem van de Slim WM-regio IJsselmeergebied. Deze infographic is onderdeel van een serie.

oktober 2026 | WVL0826ZB203